

1. Marina Cecilie Roné: Mors bog

Teksten er fra novellesamlingen Om rovdyr og andre realiteter fra 2022.

Marina Cecilie Roné (f. 1967) er dansk forfatter.

Forsiden på bogen var et fotografi.

Det forestillede en kvinde, der skubbede et barn på en gynge. Man kunne hverken se ansigtet på kvinden eller barnet, for billedet var taget bagfra. Det var taget af Addas morfar.

5 Der lå stakke af bogen i boghandlerens vindue. Bag stakkene hang en plakat af forfatteren. Addas mor kiggede ligefrem for sig, hun smilede til kameraet. Mormors perleøreringe hang og dinglede fra hver øreflip. Det var et godt billede af hende.

Adda betragtede en kunde gennem ruden. Hun tog en bog fra stakken og gik hen til kassen. Det var den anden bog, der blev solgt fra stakken på de minutter, hun havde
10 stået der. Hun tog sin telefon og skrev en besked til sin mor. To bøger på under 5 min. hos Arnold Busck¹. Kys

Kunden kom ud af butikken og begyndte at gå mod Nørreport.

Adda trak cyklen samme vej. Ved Kultorvet overhalede hun damen og fortsatte med raske skridt, til hun var vel forbi damen. Så stillede hun cyklen fra sig og trådte ud midt
15 på gågaden.

”Hej, jeg kommer fra VKB Analyseinstitut. Vi er ved at lave en undersøgelse af danskernes læsevaner. Må jeg forstyrre et øjeblik?”

Hun optog det ikke på bånd. Hun memorerede, så godt hun kunne, og satte sig på en bænk med det samme, samtalen var forbi og skrev det ned i et kladdehæfte.

20 Folk ville gerne snakke om de bøger, de læste, og det var nærliggende at tale om den, de lige havde købt. Den havde de selvfølgelig ikke læst endnu, men så talte de om, hvorfor de havde købt den. De havde læst om den eller hørt omtale af den i radioen. De var næsten alle sammen meget optaget af Addas mormor. I bogen var mormor selvfølgelig moderen. De talte om, hvordan en mor kunne være sådan over for sine
25 børn, det ville de gerne forstå.

Adda ville gerne forstå, hvorfor de købte bogen. Det var så derfor. De ville gerne forstå mormor. Og det var overraskende, for Adda ville gerne forstå sin mor.

Hun burde være stoppet med sin opdigtede historie om VKB Analyseinstitut. Hun skulle selvfølgelig slet ikke være begyndt. Sådan ville mormor have sagt med sin
30 skarpeste stemme. Men Adda ville ikke have fortalt hende det.

¹ Arnold Busck: stor boghandler i det indre København.

Det første, hun havde tænkt, var: Godt, mormor ikke får den bog at se. Det andet, der trængte sig på umiddelbart efter, var: Men når hun var død, kunne hun ikke svare.

Og hun forstod, at det, hun gerne ville skjule for mormor, var, at hendes mor havde ventet med at skrive sin bog, til mormor var død og netop ikke kunne læse med.

35 Den blev kaldt vigtig og enestående. En skrev, at en bog med så mange faldgruber virkelig krævede sin kvinde. Og at det var godt, at den bog havde fundet sin kvinde. Kvinden var Addas mor, Merete.

I tankerne omtalte hun hende som Merete, det havde hun gjort i mange år nu. Men hun tiltalte hende kun som mor.

40 Hvem ville også kalde sit barn for Merete i 1965?

Først blev tekanden sat hårdt i bordet, så koppen.

Få øjeblikke efter rejste hun sig fra bordet, og teen blev aldrig drukket.

Når sådan noget blev sagt, drog Adda paralleller.

Hendes forældre havde godt kunnet lide navne, der kunne staves forfra og bagfra, 45 "ligesom et evighedstegn", og hvad var der så at vælge imellem? Anna, Aja? I det perspektiv var Adda fint nok. Hun ejede det ikke. Det var mere som en frakke, klædelig, men ikke én, hun havde valgt.

Det gode ved barndommen var, at den hørte op. Fra hun var ret lille, kunne hun se, hvor den endte. Det var en spinkel, lysende prik i horisonten, som hun ofte drømte sig 50 hen til. Det virkede, som om det var derude, at livet blev sat fri, og det kunne formes og bøjes. Noget af det bedste ved drømmen var, at hun vidste, den ville gå i opfyldelse. Det eneste, der kunne sætte en kæp i hjulet på det, var, at hun døde.

Merete tog hende til børnepsykolog.

Der var enighed om, at Adda havde udviklet en destruktiv dødsangst i forbindelse 55 med forældrenes skilsmisse.

Hanne, som hun hed, var sød nok. Adda kom der en gang om ugen, og så talte de om alt det sørgelige ved, at mor og far ikke elskede hinanden mere. Efter en time hentede Merete hende igen. Hanne og Merete talte sammen med de der lave stemmer, voksne brugte, når barnet ikke skulle høre, hvad der blev sagt, og barnet havde udviklet 60 skærpet hørelse til netop den slags samtaler. Til sidst gav Merete Hanne nogle penge.

Så kom spørgsmålet:

"Gik det godt?" Og hånden, der knugede hende, som om hun prøvede at forhindre noget eller nogen i at trække af med hendes barn.

Det hjalp på Merete, når Adda borede sit ansigt ind i hendes frakke, derpå kiggede

65 op og spurgte, om hun måtte få en pose fredagsslik, selvom det var onsdag.

Meretes skyldfølelse fortog sig, som årene gik. Skilsmissen blev det bedste, der var sket i hendes liv, bortset fra Adda og hendes bror selvfølgelig, og bøgerne.

Merete skrev jo bøger. Alle bøgerne var hendes børn. Der havde både været sædefødsler, kejsersnit og vandfødsler.

70 Det læste Adda i et interview. Hun havde også set det i et klip på YouTube. Det var de samme ord, der blev brugt. I avisinterviewet var citatet brugt som overskrift. Det var nok derfor, Merete havde brugt det så mange gange.

Nogle år senere var der et interview, hvor hun omtalte sig selv som "Jordemoderen, der forløste sig selv".

75 Men denne her, bogen om mormor, havde været en grufuld fødsel. Det var, som om barnet havde sat sig fast i bækkenet og truede med at slå hende ihjel.

Adda vidste godt, hvad hun talte om.

De havde ikke været sikre på, om hun overhovedet overlevede alle de piller, hun havde slugt.

80 Otto fandt hende.

Lægerne mente, at hunden havde reddet hende, fordi den var blevet ved med at slikke og slikke hende på halsen, og på den måde havde den både stimuleret Meretes bevidsthed og puls. Man kunne se på huden, hvor meget den havde slikket. Det var pænt ulækkert. Det lignede et af mormors skinnebenssår. Adda fastholdt, at det var
85 hendes bror, de kunne takke for, at de stadig havde deres mor. Hvis ikke han tilfældigt havde låst sig ind i hendes lejlighed, fordi han havde glemt sin mobillader, kunne hun jo have ligget der i dagevis. Og så var hunden måske blevet sulten.

Det var ikke særligt ofte, at hun blev vred på Merete, men det gjorde hende afmægtigt rasende, når Merete lå i sofaen med Lykke-Per² på maven og kaldte den
90 hendes redningskrans.

Adda sad på biblioteket og læste interviewene på en skærm. Hun havde selvfølgelig set aviser og magasiner ligge på bordet hos Merete gennem årene, men hun læste dem ikke. Det havde nok været en måde at beskytte både sig selv og Merete på, sådan ville man sige, forestillede hun sig. Men der havde aldrig meldt sig nogen nysgerrighed.

95 Ligesom hun ikke havde noget særligt ønske om at se sin mor nøgen, eller se hende sidde på toilettet eller have sex. Hun ville gerne være fri. Folk med advokater som forældre dykkede nok heller ikke ned i deres sager.

Adda havde faktisk svar parat på spørgsmålet, fordi venner og bekendte indimellem

² *Lykke-Per*: roman af Henrik Pontoppidan fra 1898-1904. Romanen handler om Per, der efter et voldsomt opgør med sin far rejser ud i verden og udvikler sig og dannes som menneske. I denne novelle hedder Meretes hund også Lykke-Per.

spurgte hende. Om hun havde læst sin mors bøger.

100 Nej, Adda havde hverken læst bøgerne, anmeldelserne af bøgerne eller nogen af de interviews, Merete havde givet i forbindelse med udgivelserne.

Det var ikke, fordi hun holdt med mormor. Det var hende bare imod. Og det var hende imod, uden at hun havde læst bogen. Derfor sad hun nu på biblioteket og læste. Først havde hun læst bogen med barnet i gyngen og moderen, der skubbede på
105 forsiden. Merete Høhr. Barn i sin mors gyng. Nederst stod der: En beretning.

Nu læste hun også artiklerne. Hun lavede fiktive interviews på Kultorvet bag om ryggen på alle. Og på torsdag skulle de spise middag sammen hos Merete. Otto, hendes onkel og tante, den ene af niecerne, Meretes kæreste, Morten.

Da biblioteket lukkede, stod hun i mørket i Krystalgade³ og tænkte på jøderne, for det
110 gjorde man, når man stod i Krystalgade, og pludselig ønskede hun brændende, at hun var jøde. Synagogen havde sikkert en kaffestue eller noget, og så kunne hun sidde der og vide, at uanset hvad, så var der en synagoge med en kaffestue, hvor folk kom og gik, og de ville stå i sådan cirka det samme dilemma som hun selv. Og hvad var der så at tale om andet end det, dagen havde bragt og taget?

115 Hun forestillede sig, at det ville være vidunderligt befriende.

I hendes familie var Otto den eneste anden "jøde". De var trods alt to, tænkte hun pludselig, og så ringede hun til Otto.

"Har du læst Meretes bøger?"

"Nej. Skulle jeg det?"

120 "Tror du, far har læst dem?"

"Det aner jeg virkelig ikke."

"Nej."

"Hvorfor spørger du om det? Er det, fordi hun har skrevet en bog om mormor?"

"Jeg har læst den."

125 "Nå."

"Okay, vi ses på torsdag."

Adda trak cyklen ved siden af sig, mens hun googlede Lykkeper i ét ord på sin telefon ud fra en ikke helt klar indskydelse. Hunden og Merete dukkede op i forskellige positurer. Så googlede hun Lykke-Per i to ord, og de første hits var om hunden og
130 Merete.

Hunden optrådte i alle interviews. Det var selvfølgelig derfor.

Hun nåede hjørnet af Købmagergade. Hvis hun gik til højre mod Arnold Busck,

³ Krystalgade: gade i det indre København. I gaden ligger bl.a. Københavns jødiske synagoge.

startede det forfra. Gik hun til venstre, ville det være vejen hjem. Det måtte stoppe. Hun stoppede det og gik hjem.

135 Hun skrev en besked til Merete: Sov godt, mor. Hjerter. Jeg har læst din bog og en masse interviews. Kys.

Ikke længe efter kom der en besked tilbage. Elsker dig. Sov godt. Kys.

Hun stod i køkkenet. Telefonen lå på køkkenbordet ved siden af hende. Hun kiggede en del gange på beskeden, mens hun ventede på, at vandet kogte. Men der stod
140 hverken mere eller mindre. Bogen var Meretes barn nu. Den var hendes familie. Det var ikke bare noget, hun sagde i interviews. En dag ville hun skrive en bog om hende og Otto, og om deres far. Selvfølgelig ville hun det. Det ville være hende selv, hun skrev om, men der var nok ikke noget at skrive, hvis ikke hun lod sig befrugte af den smerte, andre forvoldte hende. Alt det forstod hun.

145 Ud på natten lå hun i sin seng og forestillede sig, at loftet var horisonten, og på horisonten fandt hun den lille stjerne, der for mange år siden havde markeret, at al barndom havde en målstreg.

På vej til middag hos Merete om torsdagen krydsede hun Kultorvet og standsede og købte blomster. Det var ikke nogen prangende buket, det var november, og de var dyre.

150 Hun mente, de hed ranunkler. De var gule og finurlige. Hun satte kurs mod Nørreport for at cykle op langs Søerne. En dame kom gående med en pose fra Arnold Busck, og det, hun havde stoppet den anden aften, begyndte igen.

Hun stillede cyklen fra sig.

"Hej, jeg kommer fra VKB Analyseinstitut. Vi er ved at lave en undersøgelse af
155 danskernes læsevaner. Må jeg forstyrre et øjeblik?"

Damen var omtrent på hendes mors alder. Hun var hverken chik eller noget, men hun var heller ikke undseelig.

Jo, det måtte hun godt.

"Må jeg spørge, hvad det er for en bog, du har købt?"

160 "Den hedder 'Barn i sin mors gynge'. Af Merete Høhr." Adda blev en lille smule varm i kinderne.

"Er der en særlig grund til, at det netop er den bog, du har købt?"

Damen smilede underfundigt.

"Tja, jeg har købt den, fordi jeg ikke forstår, at barndommen kan spille så stor en rolle
165 for nogen af os."

Hun trak på skuldrene.

"Jeg forstår det simpelt hen ikke. Vi lever tilsyneladende i barndommens århundrede,

og hvis det har ført med sig, at voksne er holdt op med at slå på børn, synes jeg jo, at vi har opnået meget. Men jeg forstår ikke, hvorfor al den barndom bliver gjort til sådan et
170 hurlumhej. Herregud, vi bliver født et sted, og det er vel aldrig det bedste sted, men født bliver vi, og hvem skulle fortryde det!"

Hun åbnede sin taske og fandt et lommeterklæde frem. Hun tørrede sine øjne.

"Se bare, hvor de løber. Lige så snart det bliver koldt, løber de i vand. De siger, at det kun bliver værre fra nu af: Alderen!"

175 Hun lo stille.

"Men den har jo fået fortrinlige anmeldelser, må man sige. Så nu må vi se. Undskyld, hvad var det, du spurgte om?"

Adda gentog spørgsmålet.

"Hvorfor jeg læser de bøger, jeg læser? Jo, men det gør jeg jo af mange grunde.

180 Nogle bøger læser jeg for at blive sagt imod. Andre læser jeg for at få ret."

Damen smilede, Adda takkede.

"Hvor var det, du kom fra?"

"VKB Analyseinstitut," mumlede Adda.

Damen så vågent på hende.

185 "Det kender jeg vist ikke."

Og Adda var lige ved at sige, at det gjorde hun heller ikke, og at hun hed Adda, og hun ville gerne mødes igen.

"Er det din cykel?"

Damen nikkede over mod Addas cykel. Hun plejede at parkere den noget længere
190 væk fra, hvor hun standsede folk.

"Ja."

"Det er nogle fine blomster. Hvem har du købt dem til?"

"Merete," hviskede hun.

"Nå. Dem bliver hun sikkert glad for."

195 Adda nikkede. Hun magtede ikke længere at kigge op. "Du kunne også køre forbi kirkegården og lægge dem på din mormors grav."

Så var hun væk.